

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 24.7.2020
COM(2020) 283 final

2020/0156 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

**millega muudetakse määrust (EL) nr 575/2013 seoses väärtpaberistamise raamistiku
kohandamisega, et toetada majanduse taaskäivitamist COVID-19 pandeemia
reageerimisel**

(EMPs kohaldatav tekst)

{SWD(2020) 120}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 575/2013,¹ mida tuntakse kapitalinõuete määrusena (edaspidi „kapitalinõuete määrus“), kehtestatakse koos direktiiviga 2013/36/EL,² mida tuntakse kapitalinõuete direktiivina, (edaspidi „kapitalinõuete direktiiv“) liidus tegutsevate krediitiasutuste usaldatavusnõudeid käsitlev õigusraamistik. Kapitalinõuete määrus ja kapitalinõuete direktiiv võeti vastu pärast 2008.–2009. aasta finantskriisi, et suurendada ELi finantssektoris tegutsevate krediitiasutuste ja investeerimisühingute vastupanuvõimet, tuginedes suures osas ülemaailmsetele standarditele, milles on kokku lepitud ELi rahvusvaheliste partneritega, eelkõige Baseli pangajärelevalve komiteega.

Kapitalinõuete määrust on hiljem mitmel korral muudetud, et kõrvaldada järelejäänud puudused usaldatavusnõuete õigusraamistikus ja rakendada mõned ülemaailmse finantsteenuste reformi seni rakendamata elemendid, mis on olulised krediitiasutuste ja investeerimisühingute vastupanuvõime tagamiseks. Ühe muudatuste kogumiga, mis sisaldub määruks (EL) 2017/2401³, on rakendatud Baseli pangajärelevalve komitee poolt 2014. aasta detsembris⁴ vastu võetud läbivaadatud väärtpaberistamise raamistik (edaspidi „läbivaadatud Baseli raamistik“). Läbivaadatud Baseli raamistik on loodud selleks, et vähendada sel ajal kehtinud regulatiivsete kapitalinõuete keerukust, kajastada paremini väärtpaberistamise positsioonide riske ning võimaldada krediitiasutustel ja investeerimisühingutel määrata kapitalinõuded kindlaks oma arvutuste ning krediitiasutustele ja investeerimisühingutele kättesaadava teabe alusel, vähendades seeläbi sõltuvust välisreitingutest.

Selleks et veelgi edendada usaldusväärsetel tavadel põhineva kvaliteetse ELi väärtpaberistamise turu arengut, lisati määruksesse (EL) 2017/2401 ka muudatused, mille eesmärk on näha lihtsate, läbipaistvate ja standarditud väärtpaberistamiste (edaspidi „standardväärtpaberistamiste“) jaoks ette riskitundlikum regulatiivne käsitus kooskõlas Baseli pangajärelevalve komitee poolt 2016. aasta juulis avaldatud standarditega „lihtsate, läbipaistvate ja võrreldavate“ väärtpaberistamiste alternatiivse kapitalikäsitluse kohta⁵. Standardväärtpaberistamiste kõlblikkuskriteeriumid on sätestatud määruks (EL) 2017/2402,⁶ milles on sätestatud ka ühised nõuded riski säilitamise, hoolsuskohustuse ja avalikustamise kohta kõigis finantsteenuste sektorites.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 575/2013 krediitiasutuste suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediitiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediitiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet (ELT L 176, 27.6.2013, lk 1).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediitiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediitiasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (ELT L 176, 27.6.2013, lk 338).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2401, millega muudetakse määrust (EL) nr 575/2013 krediitiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta (ELT L 347, 28.12.2017, lk 1).

⁴ <http://www.bis.org/bcbs/publ/d303.pdf>

⁵ <https://www.bis.org/bcbs/publ/d374.pdf>

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2402, millega kehtestatakse väärtpaberistamise üldnormid ning luuakse lihtsa, läbipaistva ja standarditud väärtpaberistamise erinormid ning millega muudetakse direktiive 2009/65/EÜ, 2009/138/EÜ ja 2011/61/EL ning määruks (EÜ) nr 1060/2009 ja (EL) nr 648/2012 (ELT L 347, 28.12.2017, lk 35).

COVID-19 pandeemia põhjustatud rängal majandusšokil ja erakorralistel viiruse tõkestamise meetmetel on olnud majandusele kaugeleulatuv mõju. Kui ettevõtete probleemid on seotud tarneahelate katkemise, ajutiste sulgemiste ja vähenenud nõudlusega, seisavad kodumajapidamised silmitsi töötuse ja sissetulekute langusega. Liidu ja liikmesriikide tasandi avaliku sektori asutused on võtnud otsustavaid meetmeid kodumajapidamiste ja maksevõimeliste ettevõtjate toetamiseks, et seista vastu sellele majandustegevuse järsule, kuid ajutisele aeglustumisele ja sellest tulenevale likviidsuspuudujäägile. Tänu 2008. aasta finantskriisi järel tehtud reformidele on krediitiasutused ja investeerimisühingud praegu hästi kapitaliseeritud ja palju vastupidavamad kui 2008. aastal. See võimaldab neil etendada võtmerolli COVID-19 pandeemiast tuleneva majandusšoki ohjeldamisel. Sellest hoolimata mõjutab majandustegevuse taastamise kiirusega seotud ebakindlus paratamatult pangandussektorit, sealhulgas viivislaenu mahu eeldatavat suurenemist, mis on tingitud COVID-19 pandeemia kriisi põhjustatud sügavast majanduslangusest.

Väärtpaberistamine võib mängida olulist rolli krediitiasutuste ja investeerimisühingute suutlikkuse suurendamisel, et toetada majanduse elavdamist, pakkudes neile tõhusat rahastamise ja riskide hajutamise vahendit. Seetõttu on COVID-19 pandeemia järgse majanduse elavdamise kontekstis oluline seda rolli tugevdada ja aidata krediitiasutustel ja investeerimisühingutel suunata piisavalt kapitali reaalmajandusse. Tuginedes peamiselt EBA hiljutisele tööle, on seda tulemust võimalik saavutada kolme sihipärase muudatusega, mille eesmärk on suurendada ELi väärtpaberistamise raamistiku üldist riskitundlikkust, mis muudaks väärtpaberistamise vahendi kasutamise krediitiasutuste ja investeerimisühingute jaoks majanduslikult elujõulisemaks, järgides usaldatavusraamistikku, mis on piisav ELi finantsstabiilsuse kaitsmiseks.

Esiteks on vaja ette näha bilansilise standardväärtpaberistamise riskitundlikum käsitus kooskõlas EBA soovitusel, mis on esitatud aruandes sünteetilise väärtpaberistamise standardväärtpaberistamise raamistiku kohta⁷. Tuginedes ELi bilansilise sünteetilise väärtpaberistamise turu arengute ja suundumuste põhjalikule analüüsile, sealhulgas andmetele sünteetiliste tehingute varasemate makseviivituste ja kahju kohta, soovitakse aruandes luua bilansilise standardväärtpaberistamise jaoks sektoriülene ELi raamistik, mis piirdub bilansilise sünteetilise väärtpaberistamisega ja põhineb ühistel kõlblikkuskriteeriumidel. Samuti soovitakse selles bilansiliste standardväärtpaberistamise riskipositsioonide puhul sihipärast diferentseeritud usaldatavusnõuete käsitlust, võttes ennekõike arvesse vähendatud esindamisest ja mudelist tulenevaid riske võrreldes bilansiliste sünteetiliste väärtpaberistamise positsioonidega, mis ei ole standardväärtpaberistamised.

Usaldatavusnõuete käsitluse ühtlustamine on ka laialdaselt tunnustatud kui vajalik samm, et julgustada krediitiasutusi ja investeerimisühinguid kandma kulusid, mis on seotud standardväärtpaberistamise kriteeriumide täitmisega väärtpaberistamise tehingute struktureerimisel.

Teiseks on vaja kõrvaldada kehtivad regulatiivsed piirangud viivisnõuete väärtpaberistamisele, mis on sätestatud kehtivas raamistikus. Nagu on rõhutatud EBA arvamuses 2019/13 viivisnõuete väärtpaberistamise regulatiivse käsitluse kohta⁸, ei hõlma praegune raamistik viivisnõuete väärtpaberistamise erijooni, mis toob selle riskipositsioonide kategooria jaoks kaasa ülemäärased kapitalinõuded, eelkõige väärtpaberistamise sisereitingute meetodi ja väärtpaberistamise standardmeetodi alusel. Raamistiku ülemäärane konservatiivsus tuleneb asjaolust, et selle kavandamisel on võetud arvesse üksnes nõuetekohaselt teenindatavate laenudega seotud konkreetseid riskitegureid. Seepärast tehakse ettepanek

⁷ EBA/OP/2020/07, 6. mai 2020.

⁸ EBA/OP/2019/13, 23. oktoober 2019.

muuta viivisnõuete väärtpaberistamise käsitlust, nähes ette lihtsa ja piisavalt konservatiivse lähenemisviisi, mis põhineb traditsiooniliste viivisnõuete väärtpaberistamise kõrgema nõudeõiguse järguga väärtpaberistamise seeria suhtes kohaldataval kindlal 100 % riskikaalul ja 100 % alammäära kohaldamisel nii traditsioonilise kui ka bilansilise sünteetilise viivisnõude väärtpaberistamise mis tahes muude seeriade riskikaalude suhtes, mille suhtes kohaldatakse jätkuvalt riskiga kaalutud riskipositsioonide arvutamise üldraamistikku. Kavandatud käsitlus on kooskõlas Baseli pangajärelevalve komitee poolt praegu lõplikult vormistatava lähenemisviisi peamiste elementidega.

Kolmandaks tehakse ettepanek muuta artikli 249 lõiget 3, millega kehtestatakse täiendav kõlblikkuskriteerium kaudse krediidiriski kaitse kajastamiseks nendele krediidasutustele ja investeerimisühingutele, kes kohaldavad väärtpaberistamise riskipositsioonide kapitalinõuete arvutamiseks standardmeetodit. Täpsemalt kehtestatakse sellega miinimumnõue peaaegu igat⁹ liiki kaudse krediidiriski kaitse andjatele, sealhulgas keskvalitsustele. See säte näib olevat vastuolus kapitalinõuete määruuses sätestatud üldiste krediidiriski maandamise eeskirjadega, kõnealuse määruuse eesmärkidega, aga ka uute rahvusvaheliste standarditega, mis on kehtestatud läbivaadatud Basel III raamistikuga, millega kehtestatakse väärtpaberistamise riskipositsioonide puhul minimaalse krediidireitingu nõue ainult piiratud arvule kaitse andjatele. Selle muudatusettepanekuga tõhustatakse riiklikke tagatisskeeme, millega toetatakse krediidasutuste ja investeerimisühingute strateegiaid viivisnõuete väärtpaberistamiseks pärast COVID-19 pandeemiat.

Need kavandatud muudatused koos määruuse (EL) 2017/2402 kavandatud muudatustega võimaldavad krediidasutustel ja investeerimisühingutel säilitada lähikuudel majandusele antavate laenude suure mahu ning annavad seega olulise panuse COVID-19 kriisi šoki mõju leevendamisse.

Nii tugevdavad muudatused võrreldes praeguse õigusraamistikuga väärtpaberistamise rolli krediidasutustele ja investeerimisühingutele kättesaadava vahendina oma laenuandmisvõime säilitamiseks ja võib-olla isegi suurendamiseks kahel viisil:

- hõlbustades selle meetodi kasutamist sellistest viivisnõuetest vabanemiseks, mis kriisi järel eeldatavasti kasvavad. Nii saavad krediidasutused ja investeerimisühingud paremini hajutada riski teistele finantssektori üksustele ja lõppkokkuvõttes vähendada regulatiivseid kapitalipiiranguid, mis tulenevad viivisnõuete suurest mahust, säilitades samal ajal kõrged usaldatavusstandardid; ning
- rakendades bilansilise standardväärtpaberistamise puhul väärtpaberistamise tehingu algatanud krediidasutuse või investeerimisühingu hoitava kõrgema nõudeõiguse järguga väärtpaberistamise seeria riskitundlikumat käsitlust. Nagu paljud sidusrühmad on märkinud, ei oleks standardväärtpaberistamise kõlblikkuskriteeriumide väljatöötamine iseenesest piisav, et saavutada eesmärk muuta nende kriteeriumide täitmine majanduslikult elujõuliseks, kui uute kriteeriumide kehtestamisega ei kaasne riskitundlikumat usaldatavusnõuete käsitlust kapitalinõuete valdkonnas, mis kajastaks paremini nende eriomadusi.

Viivisnõuete väärtpaberistamise ja kõrgema nõudeõiguse järguga bilansilise standardväärtpaberistamise seeria riskitundlikum käsitlus on sätestatud käesolevas ettepanekus, samas kui viimati nimetatud liiki väärtpaberistamise kõlblikkuskriteeriumid koos muude sektoriüleste sätetega sisalduvad määruuses (EL) 2017/2402.

⁹

Ainsaks erandiks on kesksed vastaspoolled.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Ettepanekuga muudetakse kehtivaid õigusakte. Need muudatused on täielikult kooskõlas krediitdiasutuste suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete ja nende järelevalve valdkonnas kehtivate õigusnormidega, sealhulgas EBA arvamusega viivisnõuete regulatiivse käsitlemise kohta, EBA aruandega sünteetilise väärtpaberistamise standardväärtpaberistamise raamistiku kohta, komisjoni ettepanekuga muuta määrust (EL) 2017/2402, mis võeti vastu käesoleva ettepanekuga samal ajal, ning kapitaliturgude liidu kõrgetasemelise foorumi lõpparuandega „Uus visioon Euroopa kapitaliturgudest“¹⁰.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Käesolev ettepanek on osa komisjoni laiemast vastusest COVID-19 pandeemiale. See on oluline liikmesriikide, komisjoni ja Euroopa Keskpanga võetud meetmete tulemuslikkuse tagamiseks. See on täielikult kooskõlas komisjoni 13. märtsi 2020. aasta teatisega koroonaviiruse kriisi majanduslike aspektide kohta¹¹, samuti 2. aprilli 2020. aasta teatise „Reageerimine koroonaviirusele. Iga eurot tuleb kasutada parimal võimalikul viisil, et kaitsta elusid ja säilitada elatusvahendeid“¹², teatise „Euroopa võimalus: parandame vead ja teeme ettevalmistusi järgmise põlvkonna jaoks“¹³, 28. aprillil 2020 välja antud tõlgendava teatise, milles käsitletakse arvestus- ja usaldatavusraamistiku kohaldamist ELis pangalaenude andmise edendamiseks,¹⁴ ja määrusega (EL) 2020/873¹⁵.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Ettepanek põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 114, st samal õiguslikul alusel kui muudetav õigusakt ise.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Kavandatud muudatustega taotletavaid eesmäärke, nimelt maksimeerida krediitdiasutuste ja investeerimisühingute suutlikkust anda laenu ja katta COVID-19 pandeemia tõttu saadud kahju, tagades samal ajal nende asutuste jätkuva vastupanuvõime, saab liidu tasandil saavutada paremini kui erinevate riiklike algatustega, kuna muudatused kujutavad endast kehtivate liidu eeskirjade kohandamist seoses COVID-19 pandeemiaga. Probleemid ja nende põhjused on kõikides liikmesriikides samad. Kui liit meetmeid ei võta, oleks olemasolev

¹⁰ https://ec.europa.eu/info/files/200610-cmu-high-level-forum-final-report_en

¹¹ Komisjoni 13. märtsi 2020. aasta teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Keskpangale, Euroopa Investeerimispankale ja eurorühmale „Euroopa koordineeritud majanduslikud meetmed COVID-19 puhangule reageerimiseks“ (COM(2020) 112 final).

¹² Komisjoni 2. aprilli 2020. aasta teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Reageerimine koroonaviirusele. Iga eurot tuleb kasutada parimal võimalikul viisil, et kaitsta elusid ja säilitada elatusvahendeid“ (COM(2020) 143 final).

¹³ Komisjoni 27. mai 2020. aasta teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele "Euroopa võimalus: parandame vead ja teeme ettevalmistusi järgmise põlvkonna jaoks (COM(2020) 456 final).

¹⁴ Komisjoni 28. aprilli 2020. aasta teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Komisjoni tõlgendav teatis, milles käsitletakse arvestus- ja usaldatavusraamistiku kohaldamist ELis pangalaenude andmise edendamiseks – Ettevõtjate ja kodumajapidamiste toetamine COVID-19 puhangu ajal (COM(2020) 169 final).

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/873, millega muudetakse määrusi (EL) nr 575/2013 ja (EL) 2019/876 seoses teatavate kohandustega COVID-19 pandeemiale reageerimiseks (ELT L 204, 26.6.2020, lk 4).

õigusraamistik vähem tõhus, et toetada eri meetmeid, mida avaliku sektori asutused võtavad nii liidu kui ka liikmesriikide tasandil, ning vähem reageeriv erakorralistele turuprobleemidele.

Liikmesriikide suutlikkus võtta vastu riiklikke meetmeid on piiratud, arvestades, et kapitalinõuete määrusega juba reguleeritakse neid küsimusi, ning riigi tasandil tehtavad muudatused oleksid vastuolus praegu kehtiva liidu õigusega. Kui liit lõpetaks nende aspektide reguleerimise, kohaldataks pangandusteenuste siseturu suhtes erinevaid eeskirju, mis tooks kaasa killustatuse ja õõnestaks hiljuti välja töötatud ühtseid eeskirju selles valdkonnas.

- **Proportsionaalsus**

See liidu meede on vajalik, et saavutada eesmärk maksimeerida krediidiasutuste ja investeerimisühingute suutlikkust anda laenu ja katta COVID-19 pandeemia tõttu saadud kahju, säilitades samal ajal usaldatavusraamistiku järjepidevuse. Kavandatud muudatused piirduvad krediidiasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusraamistiku selliste valitud sätete käsitlemisega, mis on suunatud üksnes meetmetele, mille eesmärk on tagada taastumine praegusest COVID-19 pandeemiast. Lisaks piirduvad kavandatud muudatused nende küsimustega, mida ei saa käsitleda kehtivates eeskirjades sätestatud olemasoleva kaalutusõiguse raames.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Käesolevale ettepanekule ei ole lisatud eraldi mõjuhindangut. Arvestades kiireloomulist vajadust võtta meetmeid, et aidata kaasa COVID-19 pandeemiast tingitud kriisi järgsele taastumisele finantsturgudel ja reaalmajanduses, asendati mõjuhindang kulude-tulude analüüsiga, mis on esitatud kapitaliturgude taastepaketile lisatud komisjoni talituste töödokumendis. Samuti põhineb see suures osas EBA tehtud ettevalmistustööl. Lisaks on käesoleva ettepanekuga muudetavate meetmete mõju analüüsitud määruse (EL) 2017/2401 mõjuhindangutes. Ettepaneku peamine eesmärk on täpsustada kapitalinõuete kalibreerimist seoses bilansiliste standardväärtpaberistamise riskipositsioonide ja viivisnõuete väärtpaberistamise riskipositsioonidega.

Kavandatud muudatustel oleks piiratud mõju krediidiasutuste ja investeerimisühingute halduskoormusele ja nende sisetevõime kohandamise kuludele, kusjuures eeldatavasti korvab kulud kapitali kättesaadavusest saadav kasu. Kavandatud muudatused käsitlevad sätteid, mis võimaldavad krediidiasutustel kasutada sooduskäsitlust, kuid ei kohusta neid seda tegema.

- **Põhiõigused**

Ettepanek ei mõjuta tõenäoliselt otseselt Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud õigusi.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta liidu institutsioonide eelarvet.

5. MUU TEAVE

(a) Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

(1) Viivisnõuete väärtpaberistamise regulatiivsete takistuste kõrvaldamine

ELi praegune väärtpaberistamise õigusraamistik on mõeldud arvestama tüüpiliste väärtpaberistamise tehingute, st nõuetekohaselt teenindatavate laenudega tagatud väärtpaberistamiste, kõige levinumate tunnustega. Täpsemalt kasutatakse praeguses väärtpaberistamise raamistikus peamise regulatiivse tegurina väärtpaberistatud riskipositsioonide krediidiriski, korregerides samal ajal mitteneutraalsuse tegureid, et kaasata väärtpaberistamistele tüüpilisi esindus- ja mudeliriske. Kui seda raamistikku kohaldada viivisnõuete väärtpaberistamiste suhtes, on selle tulemuseks kapitalinõuded, mis oleksid ebaproportsionaalsed, eelkõige nn formuleeritud lähenemisviiside (st väärtpaberistamise sisereitingute meetod ja väärtpaberistamise standardmeetod) puhul. Seda seetõttu, et nende meetodite kalibreerimine ei ole kooskõlas viivisnõuetele omaste riskiteguritega.

Väärtpaberistamise sisereitingute meetod ja väärtpaberistamise standardmeetod tuginevad kvantitatiivsele krediidiriski teabele, mis põhineb kogumisse kuuluvate riskipositsioonide bilansilisel brutoväärtusel, ning sellest tulenevalt on riskikaalud liiga kõrged võrreldes riskikaaludega, mida kohaldatakse väärtpaberistamise välisreitingute meetodi alusel. Mõju on eriti tugev viivisnõuete väärtpaberistamise kõrgema nõudeõiguse järguga väärtpaberistamise seeriade puhul, mille suhtes kohaldatakse väärtpaberistamise sisereitingute meetodi ja väärtpaberistamise standardmeetodi alusel proportsionaalselt suuremaid riskikaalusid kui muude väärtpaberistamise seeriade puhul.

Kavandatava määrusega kehtestatakse uues artiklis 269a viivisnõuete väärtpaberistamiste uus raamistik, kus:

- traditsioonilise viivisnõuete väärtpaberistamise kõrgema nõudeõiguse järguga väärtpaberistamise seeria suhtes kohaldataks kindlat riskikaalu 100 %, tingimusel et tagastamatu ostuallahindlus (NRPPD) on vähemalt 50 % riskipositsioonide bilansilisest brutoväärtusest; ning
- kõigi muude viivisnõuete väärtpaberistamise seeriade suhtes kohaldataks üldist raamistikku kahe spetsiifilise korregerimisega:
 - riskikaalu suhtes kohaldataks 100 % alammäära; ning
 - sisereitingute meetodi niinimetatud alusparameetrite kasutamine väärtpaberistamise riskipositsioonide puhul, mis vastavad sisereitingute meetodi kasutamise tingimustele vastavalt kapitalinõuete määruse artiklile 254, oleks keelatud.

Kooskõlas EBA 2019. aasta arvamuses esitatud soovitusel tuleks selgitada, et kui krediidasutused ja investeerimisühingud kohaldavad viivisnõuete väärtpaberistamises hoitavate positsioonide suhtes kapitalinõuete määruse artiklis 268 sätestatud ülempiiri, tuleks käesoleva artikli lõikes 1 osutatud oodatav kahju arvutada nii, et sellest on maha arvatud NRPPD ja mis tahes täiendavad spetsiifilised krediidiriskiga korregerimised.

Eespool kirjeldatud erikäsitle kohaldamiseks kasutatakse uues artiklis määruses (EL) 2017/2402 sisalduvat viivisnõuete väärtpaberistamise määratlust, st väärtpaberistamist, mille puhul vähemalt 90 % aluseks olevatest riskipositsioonidest on viivisnõuded kapitalinõuete määruse artikli 47a tähenduses.

- (2) Bilansilise standardväärtpaberistamise kõrgema nõudeõiguse järguga väärtpaberistamise seeria eeliskäsitus

Bilansiline standardväärtpaberistamine võimaldab krediidasutustel ja investeerimisühingutel kanda krediidiriski üle teiste investorite ostetud või antud otsese või kaudse krediidiriski kaitse kaudu, vabastades suutlikkuse anda reaalmajandusele uusi laene ja tagades tõhusama riskijagamise finantssektori üksuste vahel.

Praegune väärtpaberistamise raamistik, nagu on sätestatud määruses (EL) 2017/2402, ei hõlma standardväärtpaberistamise korra raames bilansilist sünteetilist väärtpaberistamist. See on peamiselt tingitud süstemaatiliste andmete ja piisava tehnilise ettevalmistustöö puudumisest kõnealuse määruse vastuvõtmise ajal. Lihtsa, läbipaistva ja standarditud väärtpaberistamise määrusega nõutakse siiski, et EBA koostaks aruande bilansiliste sünteetiliste väärtpaberistamiste lihtsa, läbipaistva ja standarditud väärtpaberistamise raamistiku teostatavuse kohta. EBA aruandes, mis avaldati 6. mail 2020, on esitatud kõnealuse raamistiku kehtestamiseks vajalikud andmed ja tehniline analüüs. Uued standardväärtpaberistamise kriteeriumid bilansilise standardväärtpaberistamise jaoks, nagu on soovitatud EBA aruandes, järgivad traditsioonilise varaga tagamata kommertsprogrammi väärtpaberistamise suhtes kehtivate standardväärtpaberistamise kriteeriumide struktuuri, mis kehtestati uues ELi väärtpaberistamise raamistikus 2017. aastal, st need sisaldavad lihtsuse, standardimise ja läbipaistvuse nõudeid, mida on vajaduse korral kohandatud bilansilise sünteetilise väärtpaberistamise eripäradega.

Lisaks hõlmavad kriteeriumid mitmeid nõudeid, mis on omased ainult bilansilisele sünteetilisele väärtpaberistamisele, näiteks nõuded nende sünteetiliste struktuuridega olemuslikult seotud vastaspoole krediidiriski maandamiseks, sealhulgas nõuded kõlblike kaitselepingute, vastaspoole ja tagatiste kohta, nõuded väärtpaberistamise tehingu erinevate struktuursete omaduste kohta ning nõuded, millega tagatakse, et raamistik on suunatud üksnes bilansilisele standardväärtpaberistamisele.

Kapitalinõuete määruse artikliga 270 on erikäsitus lubatud ainult bilansiliste sünteetiliste väärtpaberistamiste alamkogumi puhul, nimelt selliste väärtpaberistamiste puhul, mis vastavad järgmistele kriteeriumidele:

- (a) 70 % väärtpaberistatud riskipositsioonidest peavad olema nõuded VKEdesse vastu;
- (b) väärtpaberistamine peab vastama tavapärastele standardväärtpaberistamise kriteeriumidele, mida kohaldatakse bilansilise sünteetilise väärtpaberistamise suhtes;
- (c) krediidirisk, mida väärtpaberistamise tehingu algataja ei säilita, tuleb üle kanda garantii või edasigarantii kaudu, mis vastab mitmele tingimusele.

EBA aruandes esitatud soovitude kohaselt tehakse ka ettepanek kehtestada bilansiliste standardväärtpaberistamise riskipositsioonide suhtes sihipärane ja piiratud kohaldamisalaga eeliskäsitus, mis keskendub kõrgema nõudeõiguse järguga väärtpaberistamise seeriale. Selleks laiendatakse kapitalinõuete määruse artiklis 270 praegu sätestatud käsitlust suuremale hulgale alusvaradele.

(3) Krediidiriski maandamise arvessevõtmine väärtpaberistamise positsioonide puhul

Vastavalt kapitalinõuete määruse artikli 249 lõigetele 1 ja 2 võib krediidiasutus või investeerimisühing võtta seoses väärtpaberistamise positsiooniga arvesse otsest või kaudset krediidiriski kaitset samal viisil ja samadel tingimustel, nagu on sätestatud üldises krediidiriski maandamise raamistikus, mida kohaldatakse väärtpaberistamata riskipositsioonide suhtes. Käesoleva artikli lõikega 3 kehtestatakse siiski sellest üldkäsitlusest erand. Eelkõige kehtestatakse standardmeetodit kohaldavatele krediidiasutustele ja investeerimisühingutele täiendav kõlblikkuskriteerium kaudse krediidiriski kaitse kajastamiseks. Täiendav kõlblikkuskriteerium on krediidireitingu miinimumnõue peaaegu igat liiki kaudse krediidiriski kaitse andjatele, sealhulgas keskvalitsustele.

See säte näib olevat vastuolus kapitalinõuete määruses sätestatud üldiste krediidiriski maandamise eeskirjadega ja kõnealuse määruse eesmärkidega. Ei ole selge, miks näiteks krediidiasutuse või investeerimisühingu või keskvalitsuse antud garantiid, mis vastab üldistes krediidiriski maandamise eeskirjades sisalduvatele krediidiriski kaitse andjate suhtes

kohaldatavatele kõlblikuskriteeriumidele, kuid mis ei vasta kapitalinõuete määruse artikli 249 lõikes 3 sätestatud minimaalse krediidiireitingu kriteeriumile, ei saa aktsepteerida aktsepteeritud krediidiriski maandamisena väärtpaberistamise raamistiku alusel, kuid seda võib aktsepteerida aktsepteeritud krediidiriski maandamisena, kui see on ette nähtud muu kui väärtpaberistamise riskipositsiooni jaoks. Sellega seoses kehtestatakse 2017. aasta detsembris kokku lepitud läbivaadatud Basel III raamistikuga minimaalse krediidiireitingu nõue väärtpaberistamise riskipositsioonide puhul ainult piiratud arvule kaitse andjatele. Täpsemalt kohaldatakse läbivaadatud Basel III raamistikus seda nõuet üksnes üksuste suhtes, mis ei ole riiklikud üksused, avaliku sektori asutused, krediidasutused ega investeerimisühingud ega muud usaldatavusnõuete kohaselt reguleeritud finantseerimisasutused.

Võttes arvesse neid asjaolusid ja seda, kui olulised võivad olla avaliku sektori tagatisskeemid viivisnõuete väärtpaberistamise toetamiseks majanduse taaskäivitamise etapis, tehakse ettepanek muuta kapitalinõuete määruse artikli 249 lõiget 3 ja viia väärtpaberistamise riskipositsioonide suhtes kohaldatavad krediidiriski maandamise eeskirjad kooskõlla üldise raamistikuga kooskõlas Baseli pangajärelevalve komitee poolt rahvusvahelisel tasandil kokkulepituga.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse määrust (EL) nr 575/2013 seoses väärtpaberistamise raamistiku kohandamisega, et toetada majanduse taaskäivitamist COVID-19 pandeemiale reageerimisel

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

Võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
Võttes arvesse Euroopa Keskpanga arvamust,
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
ning arvestades järgmist:

- (1) COVID-19 pandeemia mõjutab tõsiselt inimesi, ettevõtteid, tervishoiusüsteeme ja liikmesriikide majandust. Komisjon rõhutas oma 27. märtsi 2020. aasta teatises Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele "Euroopa võimalus: parandame vead ja teeme ettevalmistusi järgmise põlvkonna jaoks", et likviidsus ja juurdepääs rahastamisele on järgnevatel kuudel jätkuvalt probleem. Seetõttu on väga oluline toetada taastumist COVID-19 pandeemia põhjustatud tõsisest majandusšokist, tehes olemasolevatesse finantsalastesse õigusaktidesse sihipäraseid muudatusi. See meetmepakett võetakse vastu nimetuse „Kapitaliturgude taastepakett“ all.
- (2) Krediidiasutustel ja investeerimisühingutel on majanduse elavdamisel keskne roll. Samas aga mõjutab tõenäoliselt ka neid halvenev majandusolukord. Pädevad asutused on andnud krediidiasutustele ja investeerimisühingutele ajutist kapitali-, likviidsus- ja tegevusabi, et nad saaksid keerulisemas majanduskeskkonnas jätkuvalt täita oma rolli reaalmajanduse rahastamisel.
- (3) Väärtpaberistamised on hästi toimivate finantsturgude oluline komponent, kuna need aitavad mitmekesistada krediidiasutuste ja investeerimisühingute rahastamisallikaid ning vabastada regulatiivset kapitali, mida saab siis täiendava laenuandmise toetuseks ümber jaotada. Lisaks luuakse väärtpaberistamisega krediidiasutustele ja investeerimisühingutele ning teistele turuosalistele lisainvesteerimisvõimalusi, mis võimaldab portfelli hajutada ning lihtsustada rahastamise jõudmist ettevõtjate ja eraisikuteni nii liikmesriikides kui ka piiriülesest kogu liidus.

- (4) Oluline on tugevdada krediidasutuste ja investeerimisühingute suutlikkust tagada pärast COVID-19 pandeemiat vajalikud rahastamisvood reaalmajandusse, tagades samal ajal, et finantsstabiilsuse säilitamiseks on kehtestatud piisavad usaldatavusnõuded. Määruse (EL) nr 575/2013 sihipärase muudatused seoses väärtpaberistamise raamistikuga peaksid aitama kaasa nende eesmärkide saavutamisele ning suurendama kõnealuse raamistiku sidusust ja vastastikust täiendavust mitmesuguste meetmetega, mida on võetud liidu ja liikmesriikide tasandil COVID-19 pandeemiaga tegelemiseks.
- (5) 7. detsembril 2017 avaldatud Basel III raamistiku lõppelementidega kehtestatakse väärtpaberistamise riskipositsioonide puhul minimaalse krediidireitingu nõue ainult piiratud arvule kaitse andjatele, nimelt üksustele, mis ei ole riiklikud üksused, avaliku sektori asutused, krediidasutused ja investeerimisühingud või muud usaldatavusnõuete kohaselt reguleeritud finantseerimisasutused. Seepärast on vaja muuta määruse (EL) nr 575/2013 artikli 249 lõiget 3, et viia see kooskõlla Basel III raamistikuga, et tõhustada riiklike tagatisskeeme, millega toetatakse krediidasutuste ja investeerimisühingute strateegiaid viivisnõuete väärtpaberistamiseks pärast COVID-19 pandeemiat.
- (6) Liidu praegune väärtpaberistamise usaldatavusraamistik on koostatud tüüpiliste väärtpaberistamise tehingute, st nõuetekohaselt teenindatavate laenude kõige levinumate tunnuste põhjal. Oma 23. oktoobri 2019. aasta arvamuses viivisnõuete väärtpaberistamise regulatiivse käsitlemise kohta¹⁶ juhtis Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) tähelepanu sellele, et määruses (EL) nr 575/2013 sätestatud praegune väärtpaberistamise usaldatavusraamistik, toob selle viivisnõuete väärtpaberistamise suhtes kohaldamise korral kaasa ebaproportsionaalsed kapitalinõuded, sest väärtpaberistamise sisereitingute meetod ja väärtpaberistamise standardmeetod ei ole kooskõlas viivisnõuete konkreetsete riskiteguritega. Seepärast tuleks viivisnõuete väärtpaberistamiseks kehtestada erikäsitus.
- (7) Nagu EBA märkis oma 6. mai 2020. aasta aruandes sünteetilise väärtpaberistamise standardväärtpaberistamise raamistiku kohta, on vaja kehtestada konkreetne raamistik lihtsa, läbipaistva ja standarditud bilansilise väärtpaberistamise jaoks. Võttes arvesse bilansilise standardväärtpaberistamise madalamat esindus- ja mudeliriski võrreldes bilansilise sünteetilise väärtpaberistamisega, mis ei ole standardväärtpaberistamine, tuleks kehtestada bilansilise standardväärtpaberistamise asjakohane riskitundlik kalibreerimine, nagu on soovitanud EBA oma aruandes. Bilansilise standardväärtpaberistamise ulatuslikum kasutamine, mida soodustab sellise väärtpaberistamise kõrgema nõudeõiguse järguga väärtpaberistamise seeria riskitundlikum käsitlemine, vabastab regulatiivse kapitali ja lõppkokkuvõttes suurendab veelgi krediidasutuste ja investeerimisühingute laenuandmisvõimet usaldatavusnõuete kohaselt usaldusväärsel viisil.
- (8) Selleks et võtta arvesse viivisnõuete väärtpaberistamisest tulenevate riskipositsioonide rahvusvaheliste standardite arengut, tuleks komisjonile anda õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu õigusakte.
- (9) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt maksimeerida krediidasutuste ja investeerimisühingute laenuandmis- ja kahjumikatmisvõimet seoses COVID-19 pandeemiaga, säilitades samas nende vastupanuvõime, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda eesmärgi ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud

¹⁶ <https://eba.europa.eu/risk-analysis-and-data/npls>

subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- (10) Seepärast tuleks määrust (EL) nr 575/2013 vastavalt muuta,
ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määruse (EL) nr 575/2013 muutmine

Määrust (EL) nr 575/2013 muudetakse järgmiselt:

- (1) artikli 249 lõike 3 esimene lõik asendatakse järgmisega:
„Erandina lõikest 2 peab artikli 201 lõike 1 punktis g loetletud aktsepteeritud kaudse krediidiriski kaitse andjatele olema tunnustatud krediitikvaliteeti hindava asutuse antud krediitikvaliteedi hinnang, mis vastab krediitikvaliteedi astmele 3 või sellest kõrgemale krediitikvaliteedi astmele.“;
- (2) lisatakse artikkel 269a:

Artikkel 269a

Viivisnõuete väärtpaberistamise käsitlemine

1. Viivisnõuete väärtpaberistamise positsiooni riskikaal arvutatakse vastavalt artiklile 254 ja selle alammäär on 100 %.
 2. Erandina lõikest 1 määravad krediidasutused ja investeerimisühingud viivisnõuete traditsioonilise väärtpaberistamise kõrgema nõudeõiguse järguga väärtpaberistamise positsioonile 100 % riskikaalu, tingimusel et väärtpaberistamist tagavasse kogumisse kuuluvad riskipositsioonid on väärtpaberistamise eriotstarbelisele ettevõtjale üle kantud tagastamatu ostuallahindlusega, mis on vähemalt 50 % riskipositsioonide nimiväärtusest.
 3. Krediidasutustel ja investeerimisühingutel, kellel ei ole käesoleva jaotise 3. peatüki kohaselt lubatud kasutada kogumisse kuuluvate riskipositsioonide puhul makseviivitusest tingitud kahjumäära ja ümberhindlustegurite sisehinnanguid, ei ole lubatud kasutada riskiga kaalutud vara väärtuse arvutamiseks viivisnõuete väärtpaberistamise puhul väärtpaberistamise sisereitingute meetodit.
 4. Artikli 268 lõike 1 kohaldamisel võetakse viivisnõude väärtpaberistamise positsioonidega seotud oodatavat kahju arvesse pärast käesoleva artikli lõikes 2 osutatud tagastamatu ostuallahindluse ja vajaduse korral mis tahes täiendavate spetsiifiliste krediidiriskiga korrigeerimiste mahaarvamist.
 5. Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab „viivisnõuete väärtpaberistamine“ viivisnõuete väärtpaberistamist määruse (EL) nr 2017/2402 artikli 2 punkti 24 tähenduses.“;
- (3) Artikkel 270 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 270

Kõrgema nõudeõiguse järguga positsioonid bilansilises standardväärtpaberistamises

Väärtpaberistamise tehingu algatanud krediitiasutus või investeerimisühing võib arvutada määruse (EL) nr 2017/2402 artikli 26a lõikes 1 osutatud bilansilise standardväärtpaberistamise riskiga kaalutud vara väärtuse vastavalt vajadusele kooskõlas käesoleva määruse artiklitega 260, 262 või 264, kui täidetud on mõlemad järgmised tingimused:

- (a) väärtpaberistamine vastab artikli 243 lõikes 2 sätestatud nõuetele;
- (b) positsioon kvalifitseerub kõrgema nõudeõiguse järguga väärtpaberistamise positsiooniks.“;
- (4) artikli 456 lõikele 1 lisatakse punkt l:
„l) käesoleva määruse artikli 269a muudatused, et võtta arvesse viivisnõuete väärtpaberistamisest tulenevate riskipositsioonide rahvusvaheliste standardite arengut.“

Artikkel 2

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
president